

Arazi Tahribatının Dengelenmesi için Hedef Belirleme Çalışmalarının Yaygınlaşması

Çıkarılan Derslerden Eyleme Geçiş:
14 Pilot Ülkenin Deneyimleri

Önsöz

Küresel ısınma, iklim değişikliği, çölleşme, arazi tahribatı ve kuraklık çağımızın en önemli sorunları arasında yer almaktadır. Bunlar sadece çevremizi değil aynı zamanda ekonomimizi, güvenliğimizi, kalkınmamızı, gıda arzımızı ve sosyal yaşamımızı tehdit eden sorunlardır. Nüfusumuz her geçen gün arttıkça, daha önce görülmemiş seviyelerdeki gıda ve su talebini sınırlı, tahribata uğrayan ve azalan kaynaklar ile nasıl karşılayacağımız sorusu hayati önem kazanmaktadır. Bugün yıllık ortalama 12 milyon hektarlık verimli arazinin halen tahribata maruz kaldığını düşündüğümüzde, bu durumu durdurmak ve tersine çevirmek için gerekli önlemleri almak mutlak surette zorunlu hale gelmektedir.

25 Eylül 2015 tarihinde New York'ta düzenlenen "Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi" sırasında BM Üye Devletleri, 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefine 2030 yılına kadar ulaşma kararı almıştır. Bu hedefler arasında, 15.3 sayılı SKH, çölleşme ile mücadelede etkililiğin sağlanmasını ve bu şekilde 2030 yılına kadar Arazi tahribatının dengelendiği bir dünyaya ulaşmayı öngörmektedir. Arazi tahribatına uğramış ulusal, küresel tüm alanların, tahribatını durdurmak, geri çevirmek ve bunları iyileştirilmiş, restore edilmiş arazilerle dengelemek zor görünse de, planlı ve etkili eylemler yoluyla Arazi Tahribatı Dengelenmiş bir Dünyaya ulaşmak aslında imkansız değildir.

Öte yandan, Arazi Tahribatının Dengelenmesine yönelik eylemler ve faaliyetler iklim değişikliğine uyuma yönelik izlenecek araziye dayalı bir yaklaşım için temel bir rol oynarlar.

Hem karbon emisyonlarının yüzde 24'ünün kaynağını oluşturan araziye dayalı faaliyetlerde yapılacak iyileştirmeler hem de en önemli karbon yutakları arasında yer alan ormanlara ilişkin eylemler açık bir şekilde karbon döngüsünde dengeyi sağlayacak doğrudan katkılar yapacaktır.

Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Çerçeve Sözleşmesi (UNCCD) Taraflar Konferansının, Türkiye'nin Ekim 2015'te ev sahipliği yaptığı Onikinci Oturumunda alınan kararlar uyarınca, bugüne kadar 100 ülke UNCCD rehberliği altında ulusal ATD hedeflerini belirlemek istediğini açıklamıştır. Bu bağlamda, UNCCD ortaklıkların geliştirilmesinde ülkelere yardımcı olmakta ve ATD hedef belirleme için rehberlik sağlamaktadır. Öte yandan, UNCCD, ATD hedeflerinin belirlenmesi ve bunların başarılması için gelişmekte olan ülkelere sağladığı katkılarını ve yardımlarını sürdürmektedir.

ATD hedeflerine katkıda bulunmak için başlatılan Ankara Girişimi yoluyla süreci destekleyen Türkiye UNCCD COP 12 başkanlığını ulusal ATD hedeflerinin belirlenmesine ve bu hedeflerin başarılmasına yönelik küresel çabaları teşvik etmek için değerli bir fırsat olarak görmektedir.

COP BAŞKANI
Prof. Dr. Veysel Eroğlu

UNCCD COP 12 Başkanı
Türkiye Cumhuriyeti Orman ve Su İşleri Bakanı

Önsöz

Geçmişte çölleşme ve arazi tahribatı hakkında konuşurken daima bir umutsuzluk hissi içimizi kaplardı. Zaman içinde yavaş yavaş ilerleyen ancak sürekli bir kayıp tasavvur ediyorduk. Bu bizim boyumuzu aşan, kontrolümüz dışında bir süreç gibi görünüyordu. Ama artık durum değişti. Bu soruna artık yerel ve ulusal düzeylerde vizyon ve cesur eylem ile bakmaya başladık, doğa ile etkileşim kurma yıllarımızı değiştirebileceğimizi gördük. Arazi tahribatının dengelenmesini (ATD) sağladığımızda, doğal kaynak varlığımızı stabilize edebiliriz. Peyzajları ve böyllelikle toplumları yeniden canlandırabiliriz.

2015 yılının başlarında, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) üzerinde küresel bir uzlaşya henüz varılmadan önce, bazı UNCCD taraf ülkeleri ATD kavramının uygulamaya nasıl geçeceğine araştırmak için bir pilot proje başlattılar. Buradaki amaç, geliştirilmesi ve sunulması halinde gönüllü bir ATD hedefinin bazı SKH'lerin temelini nasıl oluşturabileceğini ve gıda güvenliği, iklim değişikliğine uyum ve azaltım ve biyolojik çeşitliliğin korunması açısından gerçek hayatta nasıl pratik ve somut sonuçlar verebileceğini görmektir. Tüm bölgelerden farklı ekolojik ve sosyoekonomik koşullara sahip on dört ülke bu heyecan verici deneyimin başını çekmiştir.

Bu yayında söz konusu pilot uygulamadan çıkarılan en önemli derslerden bazıları ile birlikte BM SKH sürecine yönelik bazı tavsiyeler sunulmaktadır. Arazi tahribatının evrensel bir sorun olduğunu gördük. Arazi tahribatı farklı biçimler alabilmekte ve toplumları ve ekosistemleri farklı iklim bölgelerinde farklı şekilde etkilemektedir. Ancak yönetim seçeneklerinin doğru bir bileşimi kullanıldığında, çarpıcı sonuçlar elde etmek mümkündür. Buradaki basit gerçek şudur: engelleri ortadan kaldırarak, doğru teşvikleri sunarak ve iyi uygulamaları tanıtarak, bundan sonraki tahribatının boyutları ve oranı gıda mevcudiyetini tehlikeye atmadan hızlı bir şekilde azaltılabilir. Bunu bir adım daha ileriye götürerek, sürdürülebilir peyzaj ve arazi yönetimi uygulamaları yolunda, Taraflar sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin

uygulanmasına, tahrip olmuş arazilerin rehabilitasyonunu maliyet etkin olarak ve ciddi oranda yaygınlaştırarak, sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin uygulanmasını hızlandırabilir ve güçlendirebilirler.

ATD gönüllü hedefleri UNCCD Tarafları ve yerel topluluklar için amaçlarını açık bir şekilde ifade etmenin bir yolunu oluşturmaktadır. ATD maliyet etkin bir yatırımdır. Başarılması halinde, sürdürülebilir tarımsal üretimin sağlanmasına, gıda, enerji ve su güvenliğinin artırılmasına yardımcı olacaktır. Çalıştıkları ve yönettikleri araziye güvenli yasal erişim yoluyla toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına ve kadınların ve kız çocuklarının yetkinleştirilmesine yardımcı olacaktır. İnsanların yoksulluktan çıkarılmalarına yardımcı olacak ve en yoksul nüfusun iklim değişikliğine karşı dayanıklı olmasını sağlayacaktır. İyi arazi yönetimi yoluyla çevresel göç düzeyleri ve özellikle doğal kaynaklar üzerindeki çatışmalar azalacaktır. Artan dünya nüfusu için yeşil istihdam olanakları yaratılacaktır.

Sürdürülebilir büyümeyi sağlamak için, ATD yoluyla yerel topluluk ve ulusal düzeylerde ihtiyaç duyulan cesur bir vizyon ve güçlü bir liderlik öngörüyoruz. Hepimizin ortak zorluğu bu ATD hedeflerini arazi ile ilişkilerimizi dönüştürebilecek ve topluluklara ilham verecek projelere dönüştürmektir.

Tarafları ve diğer ilgili paydaşları ATD gündemini desteklemeye davet ediyorum.

Monique Barbut
İcra Direktörü

Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi

ATD Hedef Belirleme Kavramını Uygulamaya Geçirmek İçin Çıkarılan Beş Önemli Ders

2014/15 yıllarında ATD Pilot Projesi, çölleşmeden, arazi tahribatından ve kuraklıktan etkilenen 14 taraf ülkenin Arazi Tahribatının Dengelenmesi hedef belirleme yaklaşımının uygulamasına yardımcı olmuştur. Söz konusu pilot proje aşağıdaki amaçlar için tasarlanmıştır:

- ATD'nin planlanması ve izlenmesi için ilgili göstergelerin tespit ve test edilmesi;
- Tespit edilen göstergelere (yani, arazi örtüsü ve arazi örtüsü değişikliği; arazi verimliliği; Toprak Organik Karbonuna) dayalı olarak, ATD ulusal gönüllü hedeflerinin ve ilgili önlemlerin formüle edilmesi; ve
- Mümkün olduğu durumlarda, seçilen hedeflerin, Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi (UNCCD) kapsamındaki Ulusal Eylem Programları (NAP), Ulusal Olarak Belirlenen Katkılar (NDC) ve diğer ilgili yatırım planları gibi ulusal sürdürülebilir kalkınma hedeflerine entegre edilmesi.

ATD hedef belirleme sürecinin çok daha fazla sayıda ülkeye yaygınlaştırılabilmesi için ana konulardaki başarıların ve çıkarılan derslerin değerlendirilebilmesi amacıyla pilot proje incelemesi gerçekleştirilmiştir.

ATD hedef belirleme sürecine katılmak isteyen ülkeler için gerçek deneyimleri, çıkarılan kilit dersleri ve sonuçları tespit etmek amacıyla pilot ülkelerin ulusal raporları, UNCCD Taraflar Konferansının Onikinci Toplantısında (COP 12) pilot ülkeler tarafından gerçekleştirilen durum değerlendirmesi ve Pilot Projeye ilişkin Bağımsız Değerlendirme raporu analiz edilmiştir. Bu uygulamaya, UNCCD Ulusal Odak Noktaları, ulusal ATD ekiplerinin üyeleri, UNCCD Sekreterliği ve Küresel Mekanizma temsilcileri katılmıştır.

Çıkarılan derslerden her biri UNCCD Tarafları, uluslararası ortaklar ve 14 pilot ülke arasında edinilen bilgilere ve yapılan işbirliğine dayanmaktadır. Burada ortaya konulan dersler teorik değildir, daha ziyade ülkelerin gerçek durumlarına ve ortakların deneyimlerine dayanmaktadır. Her bir ders için bir kilit mesaj ile başlayıp daha sonra daha ayrıntılı "sonuçlar" ile genişletilen ve ülke düzeyinde anlamlı örnek incelemeleri ile açıklanan kademeli bir formatta yapılandırılmışlardır.

Çıkarılan en önemli dersler pilot proje bulgularının kısaltılmış özetleridir ve bu dersler, ATD hedef belirleme sürecine katılmak isteyen karar vericilerin, ülke paydaşlarının ve kalkınma ortaklarının pratik çözümlere daha kolay erişimini sağlamaktadır.

ATD Hedef Belirleme Kavramını Uygulamaya Geçirmek İçin Çıkarılan Beş Önemli Ders

1. DERS:

ATD konusunda ülke sahiplenmesinin ve paydaş katılımının sağlanması

ATD hedeflerinin belirlenmesi, devlette üst düzeyin liderliğinin sağlanmasını gerektirmiştir. ATD hedefleri arazi tahribatını durdurma ve tersine çevirme amacını daha somut hale getirerek bu amaçların ulusal ve uluslararası aktörlere duyurulmalarını kolaylaştırmıştır. Ülke katılımcıları, ATD'nin küresel bir hedef olarak edindiği artan tanınırlık sayesinde (SKH 15, hedef 15.3 yoluyla) devletleri, özel sektörü, sivil toplumu ve bilim topluluğunu birlikte çalışmaya ikna etmenin daha kolay hale geldiğini bildirmektedir.

2. DERS:

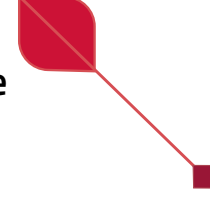
ATD başlangıç durumunun, tahribat eğilimlerinin ve etkenlerinin tanımlanması

Tüm ülkeler küçük bir gösterge kümesine dayalı olarak ve ulusal verilerini ve/veya projenin sağladığı küresel varsayılan verileri kullanarak ATD başlangıç durumlarını belirleyebilmiştir. Önceden sağlanan teknik yardım ve ülkeye özgü tasarlanmış danışmanlık hizmetleri, veri analizi zorluklarının ve engellerinin aşılmasında etkili olmuştur. Veri sağlayıcılar ülke uzmanları arasındaki yakın işbirliği ATD başlangıç durumlarının belirlenmesi için kullanılan verilerin yorumlanmasını kolaylaştırmıştır. Bu işbirliği ülkelerin iddialı ATD hedefleri belirlemeye teşvik etmiştir.

3. DERS:

ATD hedeflerinin ve ilişkili önlemlerin belirlenmesi

Bir hedef belirlemenin önemini ve değerini anlamak bunun gerçekleşmesinde temel bir rol oynamıştır. Çoğu pilot ülke onaylanan başlangıç hedeflerini belirleyebilmiş, bunları ulusal ve uluslararası düzeylerde açık ve şeffaf bir şekilde duyurabilmiş ve yaygınlaştırmıştır. Pilot ülkeler kapasiteleri arttıkça ve ATD sürecine ilişkin anlayışları geliştikçe hedeflerinde ince ayarlamalar yapmaya devam edecektir.

4. DERS:

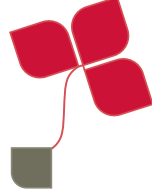
ATD'nin ulusal kalkınma önceliklerine ve taahhütlerine entegre edilmesi

ATD hedef belirleme pilot projesi, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin bir hızlandırıcısı olarak ATD'nin sektörler arası faydalarının kanıtlarını sunmuştur. Mevcut sürdürülebilir kalkınma ulusal süreçleri arasında politika uyumunu sağlamaya yönelik bir mercek olarak ATD hedef belirlemenin önemi pilot ülkelere teyit edilmiştir. Mümkün olduğunca ülkeler ATD'yi UNCCD Ulusal Eylem Programlarına entegre etmişlerdir. Bazı durumlarda Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkılar (NDC) ve arazi mevzuatı gibi diğer ilgili politikalara da entegre edebilmişlerdir.

5. DERS:

ATD'nin bir kaldıraç olarak kullanılması

Önlemlerin tespiti de dahil olmak üzere hedef belirleme süreci, ATD pilot projesinin projenin kapsamı dışında olsa bile ATD hedef belirleme sürecinin beraberinde getirdiği önemli fırsatların açık bir resmini sunmuştur. Pilot ülkelerden bazıları ATD hedeflerinin ilişkili önlemlerin başarılabilmesini sağlayacak yasal araçları belirlemiştir. Bazıları daha da ileri giderek ATD'nin uygulanmasını sağlayacak kanuni yaptırımlar getirmiştir. Bazıları ise ATD'nin başarılmasına yönelik potansiyel finansal kaynakların ön tespitini yaparak artan finansman fırsatlarından yararlanmanın üzerinde odaklanmıştır.

“ATD pilot proje yöneticisi olarak benim için en ödüllendirici deneyimlerden birisi, tropik ülkelere, kuzeydeki soğuk ülkelere, sanayileşmiş ülkelere, tarıma dayalı ülkelere, geniş çöllere sahip ülkelere, yoğun yağmur ormanlarına sahip ülkelere kadar çeşitlilik gösteren, dünyanın dört bir yanındaki 14 katılımcı ülkenin çıkardığı ortak derslerin toplu bir ifadesinin ortaya çıkması için gerekli koşulları oluşturmak ve bu sürece şahitlik etmektir. Pilot proje aşamasının en son aşamasında 14Tara f ülke Ankara'da UNCCD COP12 toplantısı için bir araya geldiğinde ATD'nin devrimsel bir kavram olarak gücü kanıtlanmış oldu! Bu 14 öncü ülkenin tek bir ses olarak konuşmasının getirdiği enerji COP12'nin sürdürülebilir kalkınma için toprak sermayesinin merkezi değerini yeniden tesis eden tarihi kararlar almasını sağlayan etkiyi yaratmıştır.”

Alain Retière
Pilot Proje Yöneticisi

1. DERS: ATD konusunda ülke sahiplenmesinin ve paydaş katılıminin sağlanması

ATD hedefleri arazi tahribatını durdurma ve tersine çevirme amacını daha somut hale getirerek bu amaçların ulusal ve uluslararası duyurulmasını kolaylaştırmıştır

“

“Namibya ulusal ATD hedef belirleme sürecini tamamlamıştır, dolayısıyla belirlenen hedeflerin başarılması için kullanılacak tüm kaynakları araştırmaya hazırdır.”

Pohamba Shifeta
Namibya Hükümeti
Çevre ve Turizm Bakanı

”

1. DERS: ATD konusunda ülke sahiplenmesinin ve paydaş katılımının sağlanması

Çıkarılan Ders

ATD hedeflerinin belirlenmesi, devlette üst düzeyin liderliğinin sağlanmasını gerektirmiştir. ATD hedefleri arazi tahribatını durdurma ve tersine çevirme amacını daha somut hale getirerek bu amaçların ulusal ve uluslararası aktörlere duyurulmalarını kolaylaştırmıştır. ATD pilot projesi bir hedef belirlemek ve UNCCD amaçlarını daha ileri aşamalara götürmek için gerekli bağlamı sunmuştur. Projenin ortak yaklaşımı olarak, tüm proje sonuçlarında aynı dil kullanıldığı ve aynı yön işaret edildiği için ATD ile ilgili iletişim kolaylaşmıştır. Ülke katılımcıları, ATD'nin küresel bir hedef olarak edildiği artan tanınırlık sayesinde (SKH 15, hedef 15.3 yoluyla) devletleri, özel sektörü, sivil toplumu ve bilim topluluğunu birlikte çalışmaya ikna etmenin daha kolay hale geldiğini bildirmektedir.

Sonuçlar

- Çoğu ülkede, ATD ile ilgili sorunlar için yeni istişare organlarının kurulmasından ziyade mevcut kurumsal düzenlemeleri kullanmanın etkili olduğu görülmüştür. Bu çerçevede, ATD hedef belirleme görüşmeleri mevcut UNCCD ulusal çalışma gruplarının ve/veya doğal kaynaklar ile ilgilenen başka istişare organlarının gündemlerine dahil edilmiştir.
- Ulusal ATD çalışma grupları, hükümet liderliği altında çok sayıda sektör arasında etkili bir koordinasyon sağlamıştır. Pilot ülkelerin deneyimleri çalışma gruplarının sadece ATD hedef belirleme sürecinin gözden geçirilmesi amacıyla yılda en az iki kez toplanması gerektiğini göstermiştir.
- ATD hedef belirleme süreci için, Maliye veya Planlama gibi sektörler arası bakanlıkların liderliği en uygun seçenek olmakla birlikte, çoğu durumda, pilot ülkelerdeki ATD ulusal istişareleri Tarım, Orman ve Çevre bakanlıklarının liderliği altında başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiştir. ATD, maliye, enerji ve madencilik gibi stratejik görev alanlarında faaliyet gösteren bakanlıkların arazinin önemi ile ilgili vizyonlarını değiştirmeye ikna edilmelerine önemli ölçüde katkıda bulunmuştur. ATD yeni bir kavram olduğu için, hedef belirleme sürecinin hangi aşamasında Maliye ve Planlama Bakanlıklarının gündemine getirileceğinin kararlaştırılması ülkelere bağlıdır.

Ülkelerden örnekler

ATD'nin gerekçelendirilmesi

Şili'de, şiddetli kuraklık ATD Pilot Projesine gönüllü katılımın önemli belirleyici etkenlerinden birisi olmuştur. Ülke şu anda iddialı ATD hedeflerinin belirlenmesi doğrultusunda siyasi desteği harekete geçirme aşamasındadır.

Namibya'da ATD Ulusal Çalışma Grubunun başarılı sonuçları

Namibya'da, proje ekibi potansiyel fırsatları belirleyerek Toprak Bakanlığı ile tartışmış, buna uygun olarak bölgesel arazi kullanım planlaması seçenekleri önermiştir. GIZ (Alman Uluslararası İşbirliği Kurumu), Otjozondjupa bölgesine yönelik olarak Toprak Bakanlığı'nı özel bir şirket tarafından gerçekleştirilen arazi kullanım planlaması çalışmasına yönlendirerek pilot çalışmanın devamı niteliğindeki icraatları desteklemiştir. Söz konusu planlama çalışması için, kalkınma projelerinin ve programlarının planlanmasında ve yönetilmesinde yerel bilgi ve görüşlerden en iyi şekilde yararlanmayı amaçlayan Katılımcı Kırsal Değerlendirme Metodolojisi gibi yöntemler kullanılmaktadır.

Mevcut kurumsal düzenlemelere dayalı üst düzey koordinasyon yaklaşımı

Butan'da mevcut UNCCD-UEP Ulusal Çalışma Grubundan, Ulusal Toprak Hizmetleri Merkezinin koordinasyonu ve Tarım ve Orman Bakanlığının rehberliği altında ATD Çalışma Grubu işlevini üstlenmesi talep edilmiştir. Çalışma grubunda daimi üye olarak bir özel sektör kuruluşu da yer almıştır.

Senegal'de ATD çalışma grubu; Ulusal Eylem Programının UNCCD'nin 10 yıllık stratejisi ile uyumunu gözetken, sürdürülebilir arazi yönetimi için Ülke Stratejik Yatırım Çerçevesinin ve buna bağlı Entegre Finansal Strateji (FS) geliştirilmesinden sorumlu Çölleşme ile Mücadele / Sürdürülebilir Arazi Yönetimi Ulusal Eylem Programı yürütme kurulunun bir alt grubudur. Çalışma grubu UNCCD Ulusal Odak Noktasının liderliği altında çalışmıştır ve grupta sivil toplumdan üyeler, hem özel sektörden hem de kamu sektöründen bilim insanları ve teknisyenler yer almıştır.

2. DERS: ATD başlangıç durumunun, tahribat eğilimlerinin ve etkenlerinin tanımlanması

Önceden sağlanan teknik yardım ve ülkeye özgü tasarlanmış danışmanlık hizmetleri, veri analizi zorluklarının aşılmasında etkili olmuştur ve bu ülkeleri daha iddialı ATD hedefleri belirlemeye teşvik etme çabalarına katkıda bulunmuştur.

“

“Veri analizi süreci uzun, zorlu, ancak sonuçta ilginç ve faydalı bir süreçti. Bu analiz, nemli bölgelerde kurak bölgelere göre daha fazla azalma yaşandığını gösteren ilginç bir sonucu ortaya çıkardı [...] bu sonuç iklim değişikliğinin sonuçlarının en fazla kurak / yarı kurak bölgelerde görüldüğüne dair basit açıklamaya önemli düzeltmeler yapan bir sonuçtur”

Proje Değerlendirmesi: Nihai Rapor, 2015^v
İtalya Görüşü

”

2. DERS: ATD başlangıç durumunun, tahribat eğilimlerinin ve etkenlerinin tanımlanması

Çıkarılan Ders

Tüm ülkeler küçük bir gösterge kümesine dayalı olarak ve ulusal verilerini ve/veya projenin sağladığı küresel varsayılan verileri kullanarak ATD başlangıç durumlarını belirleyebilmiştir. Arazi örtüsü ve arazi örtüsü değişimi; arazi verimliliği ve toprak organik karbonu (SOC), pilot ülkelerin başlangıç durumunu, potansiyel olarak olumsuz eğilimleri belirlemek ve düzeltici önlemleri formüle etmek için kullandıkları üç gösterge olmuştur. Önceden sağlanan teknik yardım ve ülkeye özgü tasarlanmış danışmanlık hizmetleri, veri analizi zorluklarının ve engellerinin aşılmasında etkili olmuştur. Veri sağlayıcı olarak Avrupa Birliği Ortak Araştırma Merkezi (JRC) ile ülke uzmanları arasındaki yakın işbirliği ATD başlangıç durumlarının belirlenmesi için kullanılan verilerin yorumlanmasını kolaylaştırmıştır. Verilerin ön analizi ile paydaşların verileri analiz edebilmeleri için sağlanan kapsamlı destek, ATD başlangıç durumlarının belirlenmesindeki ve arazi tahribatı eğilimlerinin ve etkenlerinin analiz edilmesindeki kilit hususlar olmuştur.

Sonuçlar

- Bazı ülkeler ana kaynak olarak küresel verileri kullanırken, bazıları ise ihtiyaçlarına ve kapasitelerine göre tek başına veya küresel veriler ile birlikte ulusal verileri kullanmıştır. Münferit durumlarda, küresel ve ulusal veriler arasında önemli farklılıklar tespit edilmiş, dolayısıyla veri kümeleri ile veri toplama sistemleri arasındaki uyumluluğun yakından analiz edilmesi gerekmiştir. Dağlık bölgelerde, küçük ada devletlerinde ve yüksek derecede dağlık peyzajlarda, ülkeler küresel veri kümelerinin mekansal çözünürlük kısıtlamalarına serbest olarak erişilebilen alternatif kaynaklardan orta çözünürlüklü veriler kullanarak çözüm bulmuştur.
- Tüm pilot ülkelerde, UNCCD tarafından kabul edilen 6 ilerleme göstergesi arasından aynı üç ölçülebilir gösterge kullanılarak, proje arazi tahribatının boyutlarını ve önlemlerin arazi tahribatını durdurma ve tersine çevirme potansiyelini tutarlı ve standart bir şekilde değerlendirmenin basit pratik bir yolunu bulmuştur.
- Katılımcı ülkeler ve JRC ulusal veri kümelerinin uluslararası veri kümeleri ile karşılaştırılması sürecinin yapıcı ve faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Ülkeler ATD hedef belirleme sürecinde ilerlerken ulusal ve küresel veri sahipleri arasında yenilenen değişimler yoluyla ATD başlangıç durumlarının hassasiyeti artırılabilir.
- QGIS – ücretsiz açık erişimli bir coğrafi bilgi sistemii– gibi yeni açık erişimli IT araçları veri analizi için gerekli hesaplama kapasitesini sağlamıştır. Ayrıca, her bir gösterge için sunulan sayısal veri kümeleri veri analizi sürecini ve STD'nin ulusal iklim taahhütleri ile birlikte ifade edilmesini kolaylaştırmıştır. Bu veriler küresel veri tabanlarından alınmıştır ve Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) tarafından tanınan altı Arazi Örtüsü / Kullanımı kategorisine göre ön formatlaması yapılmıştırii.
- ATD hedef belirleme pilot uygulaması ülkelerin sadece arazi tahribatı açısından değil aynı zamanda toprak karbon stokları gibi diğer arazi ile ilgili kaynaklara ilişkin izleme faaliyetleri bakımından nerede olduklarını değerlendirmelerine olanak tanıyarak ATD değerlendirmesinin ve ATD hedef belirleme sürecinin -özellikle iklim değişikliği olmak üzere- çoklu sektörler için faydalarını kanıtlamıştır.

Ülkelerden örnekler

Küresel veriler ile ulusal verileri birleştirerek ATD başlangıç durumunu değerlendirmek

Kosta Rika'da küresel veriler 2000 ile 2010 yılları arasında orman örtüsünde yüzde 0,16'lık bir artış olduğunu gösterirken, ulusal veriler yüzde 4,7 ile daha büyük bir artışa işaret etmiştir. Ülke ekibi ulusal verilerin kalitesinden emin olduğu için, ilk hedef ve başlangıç durumu tahminlerinde ulusal veri hesaplamaları kullanılmıştır. Dolayısıyla bu hesaplamalar daha önceki ulusal değerlendirmeler ve arazi tahribatıyla ilgili politikalar ile daha uyumludur. Mümkün olduğu durumlarda ulusal verilerin kullanılması ülke sahiplenmesini sağlamanın etkili bir yolu olmuştur.

Belarus Hükümetler Arası İklim Değişikliği Panelinin (IPCC) arazi kategorilerine dayalı olarak altı sınıf altında toplanan arazi örtüsü ile ilgili ham verileri özellikle "orman" kategorisi olmak üzere 14 ulusal kategori ile karşılaştırma zorluğu ile karşı karşıya kalmıştır. Ancak, ülke ekibi projenin sağladığı uzaktan algılama verilerinin halihazırda arazi örtüsü değişiminin düzenli olarak izlenmesi için en maliyet etkin çözüm olduğunu kabul etmiştir.

Butan mümkün olduğu durumlarda ulusal verileri kullanmıştır. Dağlık bir ülke olarak, Butan'da küresel kaynaklardan alınan orta çözünürlüklü uzaktan algılama verileri yeterli düzeyde hassasiyet sağlamamıştır. Küresel ve ulusal veriler karşılaştırılarak paydaş istişareleri sırasında tartışılmış, sonuçta ulusal verilerin daha iyi işe yaradığına karar verilmiştir. Ancak, toprak organik karbonu (SOC) için ulusal verilerin olmadığı durumlarda küresel veri kümeleri kullanılmıştır.

Toprak organik karbonunu ölçme ve izlenme kapasitesini arttırmak

Cezayir'de ATD başlangıç durumu belirleme süreci özellikle toprak organik karbon (SOC) stokları için olmak üzere ulusal düzeydeki veri ve bilgi eksikliklerinin tespit edilmesini sağlamıştır.

İtalya, arazi örtüsündeki değişikliklere ilişkin verilere dayalı olarak toprak organik karbonundaki stok değişikliklerini önceden kestirmek amacıyla, arazi sektöründeki sera gazı envanterleri için geliştirilen bir IPCC yaklaşımını uygulamıştır. Bu şekilde, İtalya SOC içeriğinin ölçülmesinde bir IPCC yaklaşımıⁱⁱⁱ kullanmanın mümkün olduğunu göstererek öncülük yapmıştır.

Veri işleme ve veri analizi için veri sağlayıcılar ve ülke arasında yakın işbirliği

JRC ile **Etiyopya** ve **Namibya** arasındaki yakın iletişim, veri değerlendirme ve ülkeye özgü veri yorumlama sorunlarının tespiti ve çözülmesi bakımından katma değer sağlamıştır. Etiyopya'nın yerel ekibi özellikle otlaklar, tarım arazileri ve sulak alanlar için olmak üzere istatistiksel ve jeo-mekansal analiz yoluyla farklı arazi kullanım türlerine ilişkin verimlilik eğilimlerinin analizini derinleştirmek amacıyla proje ekibinin verilerinden ve tavsiyelerinden (UNCCD ve JRC) yararlanmıştı. Bu, veri sağlayıcılar ile ülke uzmanları arasında ülkeye özgü tasarlanmış ortak çalışma ve işbirliğinin nasıl daha hassas ATD değerlendirme sonuçları verebileceğinin bir örneği oluşturmaktadır.

JRC ile Namibya arasındaki yakın işbirliğinin spesifik bir örneği, çalılıkların istila ettiği çayırlardaki arazi verimliliği eğilimlerinin yorumlanması olmuştur. Bu konuda çok uzun süre tartışmalar yapılmıştır. Ülkenin son kararı net birincil üretimde (NPP) tespit edilen artışı bu özel durumda olumsuz bir eğilim olarak değerlendirmek olmuştur. Çalılıklar toprak organik karbonunun restorasyonuna katkıda bulunmalarına ve bu alanların gelecekte yeniden otlatmaya açılmalarına imkan tanıyabilmelerine rağmen, restorasyon faaliyetleri kapsamında otsu türlerin dikilebilmesi için mekanik olarak kaldırılmaları gerekecektir.

3. DERS: ATD hedeflerinin ve ilgili önlemlerin belirlenmesi

Bir hedef belirlemenin önemini ve değerini anlamak bunun gerçekleşmesinde temel bir rol oynamıştır. Çoğu pilot ülke hükümet tarafından onaylanan başlangıç hedefleri belirleyebilmiş, bunları ulusal ve uluslararası düzeylerde açık ve şeffaf bir şekilde duyurabilmiş ve yaygınlaştırabilmiştir.

“

“Projenin en yenilikçi sonucu, düzgün bir şekilde uygulanması halinde ülkenin 2030 yılına kadar arazi tahribatını dengelemesine olanak tanıyacak spesifik hedeflerin belirlenmesi olmuştur [...]. Tarım Bakanlığı, Ulusal Koordinasyon Kurulu ve Grenada Hükümeti daha geniş kapsamlı bir küresel girişime katılarak bu yenilikçi ATD yaklaşımının sürdürülmesine destek sağlamaya hazırdır.”

Raymond Baptiste,
Ulusal Proje Koordinatörü
UNCCD Ulusal Odak Noktası
Tarım, Arazi, Orman, Balıkçılık ve Çevre Bakanlığı
Grenada Hükümeti

”

3. DERS: ATD hedeflerinin ve ilişkili önlemlerin belirlenmesi

Çıkarılan Ders

Bir hedef belirlemenin önemini ve değerini anlamak bunun gerçekleşmesinde temel bir rol oynamıştır. Çoğu pilot ülke devlet tarafından onaylanan başlangıç hedefleri belirleyebilmiş, bunları ulusal ve uluslararası düzeylerde açık ve şeffaf bir şekilde duyurabilmiş ve yaygınlaştırabilmiştir. Belirlenen hedefler pilot bir deneyimin parçasını oluşturmalarına, dolayısıyla kesin değil geçici olarak değerlendirilmeleri gerekmesine rağmen, pilot ülkeler kapasiteleri arttıkça ve ATD sürecine ilişkin anlayışları geliştikçe hedeflerinde ince ayarlamalar yapmaya devam edecektir. Hedeflerin hangi düzeyde iddialı olacağını kararlaştırılırken farklı unsurlar ve yaklaşımlar dikkate alınmıştır.

Sonuçlar

- Pilot proje sırasında, çoğu ülke bir yandan da önerilen hedeflerin tutturulabilmesi için alınması gereken önlemlerin finansal fizibilitesini analiz etmiştir. Bazıları kendi olanaklarına ve potansiyel finansman imkanlarına bağlı olarak farklı iddia düzeylerinde birden fazla hedef belirlemiştir.
- Hedeflere ulaşmak için uygulanması gereken önlemlerin belirlenmesinde, geleneksel "sıcak noktaların" yanı sıra "parlak noktaların", yani olumlu eğilimlerin odağını oluşturan alanların seçilmesinin faydalı olduğu görülmüştür. Başarılı olması halinde bu başarılarının da dersler çıkarılabileceği bir yenilik olacaktır. Ülkeler arazi tahribatının ve öncelikli müdahale alanları olarak "sıcak noktaların" nasıl ele alınması gerektiği ile ilgili daha ileri düzeyde öğrenme ve yaygınlaştırma için "parlak noktaları" başarı hikayeleri olarak kullanabilirler.

Ülkelerden Örnekler

ATD hedeflerinin belirlenmesine ilişkin farklı yaklaşımlar

Senegal, istikrarlı veya artan bir kapasite varsayımına dayalı olarak, 15 yıl boyunca her yıl tahribata maruz kalan topraklarının yüzde 5'inin iyileştirilmesine yönelik bir hedef tanımlamak için yukarıdan aşağıya bir yaklaşım benimsemiştir. Senegal, arazi tahribatı seviyeleri hakkında "karamsar" bir tahmin olarak değerlendirilen FAO Kurak Alanlar için Arazi Tahribatı Değerlendirmesi Projesi, verilerini kullanmıştır. Dolayısıyla, 15 yıl boyunca yıllık yüzde 5'lik iyileşme hedefi fazla iddialı bir hedef olarak görülmekle birlikte bu hedef halihazırda tahrip olmuş bütün alanları kapsayabilir.

Türkiye sunulan verilerin gerekli çözünürlüğe sahip olmadığını düşündüğü için ulusal bir hedef belirlememiştir. Dolayısıyla aşağıdan yukarıya kademeli bir süreç yoluyla çalışarak pilot alanlarda telafi edici önlemler uygulayacak ve otlaklar ile tarım arazileri üzerinde odaklanarak diğer alanlara orta çözünürlükteki verileri uygulamak suretiyle arazi tahribatının daha geniş bir resmini çekecektir.

Butan'ın ATD savunucuları bu sürecin başlangıcında zorlu sorular ile karşı karşıya kalmıştır; örneğin ATD hedeflerinin hangi seviyede belirleneceği, potansiyel olarak kullanılacak kaynakların neler olduğu ve karar vericilerin ATD'yi bir öncelik haline getirmeye ikna edilip edilemeyecekleri. Ancak, bu soruların cevaplarını bulmanın yanı sıra, sınırlı kaynak beklentisi ile belirlenen kaynakların aslında seçenekleri sınırladığı sonucuna varmışlardır. Dolayısıyla hedef yukarı yönlü revize edilerek daha iddialı bir seviyeye çıkarılmıştır.

ATD eylemlerinin önceliklendirilmesine yönelik yenilikçi bir yaklaşım

Senegal'de seçilen sahalar arasında bir 'geleneksel sıcak nokta', bir başka deyişle olumsuz eğilimlerin odağı olan bir alan ile aynı zamanda Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığı'nın Doğal Kaynak Yönetimi Dairesi'nin eylemlerinin arazi kalitesini ve verimliliğini arttırdığı gözlenen bir 'parlak nokta' yer almıştır. Hem bir sıcak nokta hem de parlak nokta olarak nitelendirilebilecek üçüncü bir saha da seçilmiştir. Ayrıca ATD hedef belirleme sürecinde Kuzeydoğu ve Güneydoğu bölgelerinden yeni sıcak noktaların eklenmesi de muhtemeldir.

4. DERS: ATD'nin ulusal kalkınma önceliklerine ve taahhütlerine entegre edilmesi

ATD hedef belirleme pilot projesi, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin bir hızlandırıcısı ve politika uyumunu sağlayacak bir mercek olarak ATD'nin sektörler arası faydalarının kanıtlarını sunmuştur.

“ATD hedefini, gıda güvenliği ve iklim değişikliği ile ilgili olanlar da dahil olmak üzere diğer Sürdürülebilir Kalkınma hedeflerini başarmanın bir yolu olarak uygulama ihtiyacının altını çizmek istiyorum.”

Barbara Thomson
Çevre İşleri Bakan Yardımcısı
Güney Afrika Hükümeti
UNCCD COP-12’de G-77/Çin adına
yaptığı konuşmadan alıntı

4. DERS: ATD'nin ulusal kalkınma önceliklerine ve taahhütlerine entegre edilmesi

Çıkarılan Ders

ATD hedef belirleme pilot projesi, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin bir hızlandırıcısı olarak ATD'nin sektörler arası faydalarının kanıtlarını sunmuştur. Çölleşme, biyolojik çeşitlilik kaybı, iklim değişikliği ve yoksulluk ile mücadele etmeye yönelik mevcut girişimler, planlar ve stratejiler arasında politika uyumunu sağlamanın bir yolu olarak ATD hedef belirlemenin önemi paydaşlar tarafından vurgulanmıştır. Mümkün olduğunca ülkeler ATD'yi UNCCD Ulusal Eylem Programlarına entegre etmişlerdir. Bazı durumlarda Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkılar (NDC) ve arazi mevzuatı gibi diğer ilgili politikalara da entegre edebilmişlerdir.

Sonuçlar

- Tüm ülkeler için, ulusal ATD hedefleri ve ilişkili önlemler arasında Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesinin (CBD) amaçlarına katkıda bulunan eylemler yer almıştır; örneğin ekosistem hizmetleri için ormanların ve sulak alanların korunması, biyolojik koridorların oluşturulması, ve özellikle sulak alanlarda olmak üzere nadir ve tehlike altındaki yabancı hayvan ve bitki türleri için habitat sayısının artırılması gibi.
- Tespit edilen birçok önlem de dahil sürdürülebilir tarımsal uygulamalar yoluyla toprak ve sudaki kimyasal kirlilikte önemli ölçüde azalma sağlamayı amaçlamaktadır. Dolayısıyla bunlar sürdürülebilir kalkınma konuları ile ilgili diğer ulusal taahhütlere de katkıda bulunmaktadır.
- Çoğu ülke için, toprak karbonunda beklenen kazanımlar, Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkıların elde edilmesi bakımından önemli katkılar olarak kabul edilmiştir.

Ülke Örnekleri

ATD'nin Ulusal Eylem Programına Entegre Edilmesi

Pilot projenin Değerlendirme Raporunda vurgulandığı gibi, Ulusal Eylem Programının gözden geçirilmesi ve ayrıntılandırılması projenin ayrılmaz ve çoğu katılımcı ülkeye göre değer katan bir parçasını oluşturmuştur.

2014-2024 dönemine ilişkin UNCCD Ulusal Eylem Planını (NAP3) güncellerken, Namibya arazi tahribatını azaltmak amacıyla ATD amaçlarını hedeflere entegre ederek ATD'yi desteklemeye yönelik güçlü bir politika aracı olarak Ulusal Eylem Planını kullanma fırsatını elde etmiştir. Proje sırasında belirlenen ATD hedefleri daha sonra NAP3 uygulama stratejisi ile uyumlaştırılmıştır. NAP en üst düzeyde politik desteğe sahip olduğu ve Ulusal Sürdürülebilir Arazi Kullanımı Yönetim Komitesi yoluyla çok kurumlu desteklerden yararlandığı için, ATD hedefleri her düzeyde belirlenebilmiştir. Bu, NAP'nin 3 no'lu sonucunun başarılmasına yardımcı olacaktır: "Namibya'nın arazi tahribatının dengelenmesi yolunda gelişebilmesi için 2018 yılına kadar fonksiyonel bir DLDD İzleme Sisteminin oluşturulması ve yine 2018 yılına kadar destekleyici süreçlerin hayata geçirilmesi."

Kosta Rika ve Etiyopya için, pilot projeye katılımları Ulusal Eylem Programını UNCCD 10 Yıllık Stratejisi ile uyumlaştırma süreçlerini hızlandırmış ve kolaylaştırmıştır. ATD hedef belirleme sürecinde kullanılan entegre yaklaşım sayesinde, Ulusal Eylem Programı uyumlaştırma çalışmalarına 2013 yılında başlayan Kosta Rika ATD ülke raporunu geliştirirken bu uyumlaştırma sürecini tamamlamak için ivme kazanmıştır. Etiyopya Ulusal Eylem Programını revize etmek için gereken girdileri toplamak amacıyla sağlanan proje istişare sürecinden yararlanmıştır.

ATD hedef belirleme ve Rio sözleşmeleri arasında sinerji sağlama

Pilot proje, ülke düzeyinde UNCCD ile UNFCCC arasında daha yakın bir işbirliği sağlamıştır. ATD'nin toprak organik karbon düzeyleri ile ilişkilendirilmesi, **Etiyopya**'nın ATD'yi iklim değişikliği eylem planlarının kilit taşı yapmasına olanak tanımıştır.

Belarus'ta turbalık restorasyonuna ilişkin bir gösterge ATD hem de iklim değişikliği hedeflerini karşılamaktadır. Belarus'un ATD hedeflerinden birisi (restorasyona tabi tutulan turbalıkların alanının artırılması) aynı zamanda Belarus'un NDC azaltma hedeflerinin (karbon stoklarının artırılması) de ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadır.

Grenada'da proje üç Sözleşmenin hepsi için tek bir Ulusal Koordinasyon Organına geçiş niyetini desteklemiştir.

Ermenistan'da ATD hedefi ulusal karbon stoklarında yüzde 2,8'lik bir artış öngörmektedir.

İtalya'da ATD Ulusal Çalışma Grubunun oluşturulması Sözleşmeler arasında işbirliğinin sağlanmasında kritik önem taşımıştır. Ancak İtalya "çölleşme sorununu çözenin iklim değişikliği sorununu çözmeyle eşit olmadığı uyarısında bulunmuş ve iklim değişikliği analizlerinin sonuçlarının basit bir şekilde ATD müdahalelerinin tasarımına uygulanamayacağını belirtmiştir.

ATD ile ulusal girişimlerin ve programların senkronizasyonu

Etiyopya, Senegal ve Çad TerrAfrica girişiminin üyeleri arasındadır. Etiyopya'da, ATD projesi çok sayıda mevcut strateji belgesinin bir çerçeve içerisine alınmasına yardımcı olmuş ve çölleşme, arazi tahribatı ve kuraklık ile mücadele çalışmalarına yeni bir ivme kazandırmıştır. Hedef belirleme uygulaması kapsamında sürdürülebilir arazi yönetimi, Etiyopya'nın İklim Dayanıklı Yeşil Ekonomisi, REDD+, İkinci Büyüme ve Dönüşüm Planı gibi mevcut ülke stratejileri ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile sinerjilerin bir analizi gerçekleştirilmiştir.

Senegal'de ATD projesi kapsamında gerçekleştirilen hedef belirleme ve göstergelere karşı ölçüm çalışmaları, uygulamaya dönük, operasyonel ve ölçülebilir eylemler sunarak UNCCD NAP ve TerrAfrica Ülke Stratejik Yatırım Çerçevesi gibi genel stratejilerin uygulanmasını desteklemektedir. ATD hedef belirleme süreci Senegal ATD Çalışma Grubunun "Senegal Kalkınma Planını" (Plan Sénégal Emergent) dikkate alarak Ulusal Eylem Planının UNCCD 10 Yıllık Stratejisi ile uyum durumunu incelemesine olanak tanımıştır. Bu kavramın uygulanması Senegal'in tüm paydaşları bir araya getirmesini sağlayacaktır.

5. DERS: ATD'nin bir kaldıraç olarak kullanılması

Önlemlerin tespiti de dahil olmak üzere hedef belirleme süreci, ATD uygulaması pilot projenin kapsamı dışında olsa bile ATD hedef belirleme sürecinin beraberinde getirdiği önemli fırsatların açık bir resmini sunmuştur.

“

“Ulusal Tarım ve Gıda Araştırma Fonunun (FNDAS) misyonu gelirleri ve gıda güvenliğini arttırmak amacıyla tarımsal hizmetlerin finansmanına ayrılan kamu ve özel sektör fonlarını rekabetçi ve sözleşmeye dayalı bir şekilde harekete geçirmektir.”

Jean-Charles Faye, İcra Direktörü
Tarımsal Silvo-Pastoral
Ulusal Kalkınma Fonu
Senegal Hükümet

5. DERS: ATD'nin bir kaldıraç olarak kullanılması

Çıkarılan Ders

Önlemlerin tespiti de dahil olmak üzere hedef belirleme süreci, ATD uygulaması pilot projenin kapsamı dışında olsa bile ATD hedef belirleme sürecinin beraberinde getirdiği önemli fırsatların açık bir resmini sunmuştur. Pilot ülkelerden bazıları ATD hedeflerine ilişkili önlemlerin başarılablmesini sağlayacak yasal araçları belirlemiştir. Bazıları daha da ileri giderek pilot projenin bir sonucu olarak ATD'nin uygulanmasını sağlayacak kanuni yaptırımlar getirmiştir. Bazıları ise ATD'nin başarılmasına yönelik potansiyel finansal kaynakların ön tespitini yaparak bu sürecin birleştirilmesinin getireceği artan finansman fırsatlarından yararlanmanın üzerine odaklanmış ve ayrıntılı bütçeler ve potansiyel ortakların listesi de dahil olmak üzere belirlenen her bir önlem için potansiyel finansal kaynakların ön tespitini yapmıştır.

Sonuçlar

- Makul bir finansal fizibilite değerlendirmesine ve potansiyel finansman kaynaklarının taranmasına dayalı olarak bir hedefin belirlenmesi, iddialı ancak gerçekçi hedeflerin sunulması bakımından oldukça etkili bulunmuştur. Çoğu ülke hedefe ulaşmaya yönelik önlemlerin belirlenmesinin ötesine geçmiştir. Gerekli önlemler için ayrıntılı bütçeler ve maliyet tahminleri hazırlamışlar ve ulusal bütçeden karşılanacak önlemler ile başka kaynaklardan karşılanacak bütçeler için projeksiyonlar geliştirmişlerdir. Ülkeler ayrıca ATD hedef belirlemenin kaldıraç etkileri sonucunda öngörülen finansman fırsatlarına dayalı olarak hedeflerin ne derecede iddialı olacağını belirlemek için de bu uygulamadan yararlanmışlardır.
- Arazi tahribatı süreçlerinin ve "sıcak noktaların" tespiti sonucunda, çoğu pilot ülke artık sürdürülebilir arazi yönetimi ve restorasyonu faaliyetlerini daha yüksek bir ölçüde çıkarmak için ATD dönüşüm projelerinin gerçekleştirileceği / dayandırılacağı bir dizi potansiyel ve öncelikli sahaya / alana / fikre sahiptir.

Ülke Örnekleri

Pilot uygulamadan değişen politikalara

Endonezya'da, ATD Çalışma Grubunun ATD'nin faydalarını ve herhangi bir icraatta bulunmamanın ekonomik etkilerini ortaya koyma çabaları devletin yağ amaçlı palmiye yetiştiriciliği için bundan sonra arazi imtiyazlarını yasaklama kararına önemli ölçüde katkıda bulunmuştur.

Etiyopya'da ATD'yi destekleyen görüşlerde ani bir artış olmuştur. Hükümet kısa süre önce ATD'yi bir öncelik haline getirerek 2020 yılına kadar 22,000 km²'lik bir alanı yeniden ağaçlandırma kararı almıştır.

Belarus'ta ATD hükümetin bir önceliği haline gelmiştir: Ulusal Eylem Programı Sürdürülebilir Sosyal ve Ekonomik Kalkınma Ulusal Stratejisinin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir ve ulusal, sektörel ve bölgesel programlar oluşturulurken kamu kurumlarınca dikkate alınması zorunlu hale getirilmiştir.

Türkiye'de Orman ve Su İşleri Bakanlığı analizlerin artırılması ve düzeltici önlemlerin yaygınlaştırılması konusunda kararlılık sergilemektedir.

Ermenistan Cumhuriyeti onaylanmış bir Ulusal Eylem Programına sahiptir ve devlet bunun uygulanması konusunda tam bir kararlılığa sahiptir. Ulusal bütçeden ayrılan ve özel sektör tarafından sağlanan kaynaklar (kirlenen öder ilkesine dayalı olarak) UEP uygulama faaliyetlerine tahsis edilmektedir.

Özel amaçlı fonlar kullanılarak ve özel sektör harekete geçirilerek ATD için yatırımların yapılması

Senegal'de UEP için yapılan SWOT analizi sürdürülebilir arazi yönetimi yoluyla ATD'ye desteğin arttırmanın önemini vurgulamıştır. Burada iki fon kritik önem taşımaktadır. Ulusal Tarım ve Gıda Araştırmaları Fonu (FNRAA-Fonds national de recherches agricoles et agro-alimentaires) tarımsal araştırmalara kaynak sağlayan yenilikçi bir kamu finansman mekanizmasıdır. Tarımsal ormancılık Ulusal Kalkınma Fonu (FNDASP-Fonds National de Développement Agro-Sylvo-Pastoral) ise tarımsal ormancılığı kaldırmak için kamu ve özel sektör fonlarını harekete geçirmeyi amaçlamaktadır. Bu fonlar somut ATD projelerini finanse etmek için kullanılabilir.

ATD ve sürdürülebilir kalkınma için finansman fırsatlarından yararlanmak

Butan ATD hedef belirleme sürecinde mevcut ulusal girişimler ile sinerjilerin ve uyumun kullanılabilmesi için oldukça kapsamlı uygulamalar gerçekleştirmiştir. Örneğin, tespit edilen beş ATD "sıcak noktası", pilot proje zamanında mevcut olan GEF ve BTFEC (Butan Çevre Koruma Vakıfı Fonu) kapsamındaki sürdürülebilir arazi yönetimi projesinin birer parçasını oluşturmaktaydı. Finansman kaynakları, 2013-2018 için 5 yıllık bir plan içeren 2014 UEP zamanında tespit edilmişti. Ülke ATD ekibi bu finansman mekanizmalarını daha ayrıntılı olarak araştırmış ve Ulusal Çalışma Grubuna sunmuştur. Çevresel Hizmet Ödemeleri (PES) umut vaat eden programlar olarak görülmüştür. Butan'da bu gibi üç program hâlihazırda içme suyu temini için uygulanmaktadır. PES potansiyeli olan bir başka alan yaban hayatının yol açtığı ürün kayıpları için çiftçilere tazminat ödenmesidir. Bu, Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) ve Doğal Hayatı Koruma Vakfı (WWF) gibi dış kaynaklar ile desteklenen ulusal düzeyde bir fon olabilir.

ATD hedeflerinin başarılması için ortamın uygun hale getirilmesi

Nisan 2015'te, **Belarus** Hükümeti UNCCD Uygulama Stratejisini ve 2016-2020 Arazi (ve Toprak) Tahribatının Önlenmesi UEP'i onaylamıştır. Stratejiye ve UEP'e göre, arazi tahribatının önlenmesindeki en yüksek önceliklerden birisi Belarus'un ulusal gönüllü hedef belirlediği ATD'nin başarılmasıdır. Bu karar 5 yıllık planlama düzeyindeki tüm kamu ve arazi planlarına ATD'nin dahil edilmesini zorunlu hale getirmektedir - ticari işletmeler de dahil olmak üzere (Belarus'ta devlet en büyük işletme sahibidir). Kararda ATD göstergeleri de yer almaktadır. Bu durum, proje yaklaşımının Hükümet tarafından tam anlamıyla benimsendiğini göstermektedir. Buradaki başarı faktörü projenin zamanlaması (UNCCD Uygulama Stratejisi hazırlanırken) ve bunun sunduğu fırsat olmuştur.

Ülke raporunun yazıldığı sırada, **Kosta Rika** Tarım Bakanlığı ve Çevre, Okyanus ve Arazi Yönetimi Bakanlığı tarafından ATD uygulamasına ilişkin Bakanlıklar Arası bir Ortak Direktif yayınlama sürecindeydi. Direktif ile Bakanlıklara ATD uygulamasına ilişkin programları ve bütçeleri hazırlama ve entegre etme yetkisi verilmektedir. Bu, Kosta Rika için ülke raporunda önerildiği şekilde ATD ile ilgili ön hedeflere uyumu sağlamak amacıyla bir UEP uygulama stratejisi oluşturmaktadır.

Çıkarılan Derslerin Eyleme Dönüştürülmesi: ATD hedeflerini belirlemek isteyen ülkeler için önemli tavsiyeler

1: En üst siyasi düzeyde onaylanacak ülkeye özgü ATD hedeflerinin tanımlanması

Neler yapılmalı? ...

- ATD hedefleri belirlenirken her ülkenin kendine özgü gerçekliklerine yakın bir şekilde dikkat edilmesi gerekir. Pilot proje için kullanılan göstergeler, ülkeye özgü gerçekliklere dayalı uygun başka ilgili ulusal (veya yerel) göstergeler ile tamamlanabilir.
- ATD hedefleri tanıdıktan sonra, en üst siyasi düzeyde onaylanmaları anlamlı bir kurumsal çerçeve ile desteklenmeleri gerekir. Bu hedefler bilim dünyasından, sivil toplumdan ve özel sektörden tüm paydaşları içeren sektörler arası bir yaklaşım yoluyla uygulanmalıdır.

2: İzleme kapasitelerinin ve ATD göstergelerinin iyileştirilmesi

Neler yapılmalı? ...

- ATD hedeflerine ulaşma yönünde kaydedilen ilerlemenin daha etkili bir şekilde izlenmesi için, arazi örtüsü / kullanımı, arazi verimliliği dinamikleri ve toprak organik karbon veri tabanları ile veri işleme yöntemleri hem ulusal hem de uluslararası düzeyde daha fazla geliştirilmelidir (ölçüm hassasiyeti, çözünürlüğü, dönemselliği bakımından).
- Arazi örtüsü / arazi kullanım değişikliği / arazi verimliliği göstergeleri yoluyla sürdürülebilir arazi yönetimi kolaylıkla izlenebilmesine rağmen, iklim değişikliği politikaları ile ilişkili olarak toprak organik karbon göstergesinin daha fazla geliştirilmesi gerekmektedir.
- Toprak organik karbonu ile ilgili küresel olarak erişilebilir veri tabanları yerinde incelenen örneklere ve modellere dayanmaktadır. Toprak organik karbonunun canlı bölümü üzerine odaklanan uygun toprak organik karbonu izleme sistemleri uluslararası kabul görmüş standartlar kullanılarak daha fazla geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Yakın kızıl ötesi teknolojisi kullanarak bu mümkündür ve parasal açıdan karşılanabilir.

3: Bilinçlendirme, iletişim ve savunuculuk yoluyla ATD sürecinin desteklenmesi

Neler yapılmalı? ...

- İlgiyi arttırmak ve bilgi paylaşımını sağlamak için, ATD'ye yönelik sosyal ve ekonomik talebi arttırmak amacıyla, ATD süreci yerel düzeyden uluslararası düzeye kadar güçlü bir bilinçlendirme, iletişim ve savunuculuk kampanyası ile birlikte yürütülmelidir.
- Devlet tarafından belirlenen ATD hedefleri ile ilgili politikaların sahiplenilebilmesi için tüm paydaşların katılımının sağlanması gerekir. Bu siyasi destek sürdürülebilir arazi yönetimi ve restorasyon faaliyetlerinin yaygınlaşmasını mümkün hale getirecektir. Bunun gerçeğe dönüşürülebilmesi için, ATD eğitimleri ve kapasite oluşturma çalışmaları için strateji geliştirilmesi gerekmektedir.

4: ATD'nin sağlanması için tespit edilen sıcak noktalarda dönüşüm projelerinin geliştirilmesi

Neler yapılmalı? ...

- Çıkarılan derslerin eyleme dönüştürülebilmesi için, ATD hedef belirleme süreci sırasında tespit edilen sıcak noktalara" ve/veya "parlak noktalara" dayalı olarak sürdürülebilir arazi yönetimi ve restorasyon faaliyetleri yoluyla finansal açıdan sağlam dönüşüm projelerinin geliştirilmesi gerekir.
- ATD'nin başarılabilmesi için halihazırdaki tek başına bir kaynak olarak "arazi" kavramı yerine bir peyzaj yaklaşımının benimsenmesi gerekir.
- Dönüşümsel projelerin başarılı bir şekilde uygulanması, yenilikçi ve önemli miktarlarda finansal destek sağlayabilecek özel sektör de dahil olmak üzere tüm paydaşların eksiksiz katılımına bağlıdır.

5: Bir ATD İzleme ve Değerlendirme Sisteminin kurulması

Neler yapılmalı? ...

- ATD başarılarını izlemek ve değerlendirmek için, merkezi bir arazi yönetimi / arazi tahribatı izleme ve değerlendirme bilgi sisteminin kurulması gerekir. Bu İzleme ve Değerlendirme Sistemi, sektörler arası işbirliğinin sağlanabilmesi için, uygun bir daimi organ bünyesinde kurumsallaştırılmalıdır.
- Mümkün olduğunca, böyle bir sistem mevcut sistemlere dayandırılmalıdır ve REDD+ uygulaması için geliştirilenler gibi geçmişteki çaba ve kapasiteler kullanılmalıdır. Bu sistemler tarafından üretilen bilgilere arazi kullanımı üzerinde etkisi olan tüm bakanlıklar erişebilmelidir. Her bir bakanlık sisteme girdi sağlayabilmeli ve karşılığında merkezi olarak depolanan verilere erişebilmelidir. Bilgilerin tamamı aynı zamanda bölgesel yönetimler ve yerel topluluklar da dahil olmak üzere alt-ulusal yönetimlerce de erişilebilir olmalıdır.
- Özel sektör ve sivil toplum kuruluşları, arazi ile ilgili konularda girdi sağlayabilmek ve tahribat ve restorasyon girişimleri, çatışmalar ve yatırım fırsatları hakkında geri bildirimler sunabilmek için talep üzerine ilgili kamu verilerine erişebilmelidir.
- İzleme ve Değerlendirme Sistemi arazi örtüsü / arazi kullanım değişiklikleri, arazi verimliliği eğilimleri ve toplam organik karbonu değişkenlikleri gibi araziye ilişkin kilit hususlarda güncel bilgiler sunmalıdır.

Sıkça Sorulan Sorular

ARAZİ TAHRİBATININ DENGELENMESİ NEDİR?

UNCCD ATD'yi "Ekosistemin işlevlerini ve hizmetlerini desteklemek ve gıda güvenliğini arttırmak için gerekli olan arazi kaynaklarının miktarının ve niteliğinin sabit kaldığı veya belirtilen zamansal ve mekânsal ölçekler kapsamında artış gösterdiği bir durum" olarak tanımlamaktadır.

ATD kavramı, sağlıklı ve verimli bir arazi için net bir kaybın yaşanmadığı bir durum elde etmek amacıyla, arazi tahribatını önlemeye, azaltmaya veya tersine çevirmeye yönelik en iyi önlemler bileşiminin uygulanmasını teşvik etmek için geliştirilmiştir. ATD, araziye dayalı doğal sermayede ve ilişkili ekosistem işlevlerinde ve hizmetlerinde öngörülen kayıpları, arazi restorasyonu ve sürdürülebilir arazi yönetimi gibi yaklaşımlar yoluyla alternatif kazanımlar sağlayacak önlemler ile dengelemeyi amaçlar.

ATD basit bir fikir ve güçlü bir araçtır. Mümkün olduğunca tahribatın önlenmesi, arazini daha iyi yönetilmesi ve tahribata uğramış olan arazilerin restorasyonu yoluyla yeterli miktarda sağlıklı ve üretken kaynaklar sağlamak anlamına gelir. Merkezinde daha iyi arazi yönetimi uygulamaları ve daha iyi arazi kullanım planlaması yatmaktadır. Gelecek nesiller için ekonomik, sosyal ve ekolojik sürdürülebilirliği geliştirebilir.

ATD ile SKH arasında çok sayıda doğrudan bağlantı mevcuttur; örneğin yoksulluğun ortadan kaldırılması, gıda güvenliğinin sağlanması, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, çevrenin korunması ve doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanılması gibi. ATD bu hedeflerin başarılmasında bir katalizör işlevi görür.

NEDEN ATD HEDEFLERİ BELİRLİYORUZ?

Ekim 2015'te, Taraflar Konferansının Onikinci Oturumunda (COP 12) "15.3 numaralı SKH'yi başarma yönündeki çabaların, UNCCD uygulamasına yön verecek güçlü bir araç olduğu" sonucuna varılmıştır (Karar 3/ COP.12). Ayrıca, COP 12'de, "Tarafların ulusal ve yerel düzeylerde ATD'yi başarmaya çalışırken, Çölleşme, Arazi Tahribatı ve Kuraklık (DLDD) ile ilgili politikalarına ve gönüllü hedeflerine yön vermek için UNCCD'den yararlanabilecekleri" belirtilmiştir. ATD hedefi, zamana bağlı ve iddialı bir amaç ortaya koyarak, UNCCD amaçlarının daraltılması ve kavramsal somutluğun artırılmasında bir sonraki adımı temsil etmektedir. Yani "bu yaklaşımı uygulamanın sadece kısa ve orta vadede başarılabılır olduğunun değil, aynı zamanda kısa, orta ve uzun vadede önemli sosyal ve ekonomik faydalar üretebileceğinin uygulamada gösterilemesidir."

ATD HEDEF BELİRLEME PROJESİ NEDİR?

Pilot Proje, ulusal gönüllü hedeflerin belirlenmesi ve UNCCD süreci içerisinde oluşturulan uygulama çerçevesi ile izleme ve değerlendirme mekanizmalarından yararlanılması yoluyla, ATD kavramını uygulamaya dönüştürmeyi amaçlamıştır. Bir sonraki adım, ATD yaklaşımını dönüşümsel projelere ve programlara dönüştürmek ve 2030 yılına kadar ATD'nin başarılması amacıyla bunların uygulanmasına yönelik finansmanı sağlamak için pilot aşamada edinilen deneyimlere ve çıkarılan derslere dayalı olarak ölçekten eyleme geçmek olacaktır.

HEDEF BELİRLEME SÜRECİNİN YAPI TAŞLARI NELERDİR?

1. ATD'nin kaldıraç olarak kullanılması: ATD hedef belirleme süreci arazi yönetiminde yer alan kilit paydaşlar arasında kaldıraç ve koordinasyon fırsatları yaratır. Üst düzey siyasi kararlılık başarılı bir ATD hedef belirleme ve uygulama süreci için kilit faktörlerden birisidir.
2. ATD'nin değerlendirilmesi: Gelecekteki değişiklikleri anlamak ve ATD yönünde kaydedilen ilerlemeyi takip etmek için, arazi tahribatının ve ilgili belirleyici etkenlerin mevcut durumunun değerlendirilmesi gerekir. Sağlıklı ATD hedeflerinin belirlenmesi ve potansiyel müdahalelerin kararlaştırılması için gerekli kanıtları sunar.
3. ATD hedeflerinin ve önlemlerinin belirlenmesi: ATD hedeflerinin belirlenmesi, arazi tahribatı ile hangi kararlılık düzeyinde mücadele etmek istediğinin belirlenmesi anlamına gelir. ATD'nin başarılmasına yönelik önlemler muhtemel tüm müdahale türlerini içerir; arazi tahribatının önlenmesi, azaltılması veya tersine çevrilmesi.
4. ATD'nin başarılması: ATD ancak ilgili önlemlerin uygulanması için uygun bir ortam yaratılmış ise başarılabilir.

BU DERSLER İLGİLİ DİĞER ÜLKELERİ NASIL DESTEKLEYEBİLİR?

Pilot proje çerçevesinde atılan adımlar ve gerçekleştirilen faaliyetler, ilgilenen ülkelerin ulusal hedeflerini belirlemelerine yardımcı olan UNCCD ATD Hedef Belirleme Programında kullanılmıştır. Burada açıklanan dersler hedef belirleme sürecinin yapı taşları ile ilgilidir, dolayısıyla bu sürece katılmak isteyen tüm Taraflar için geçerlidir.

Pilot projenin ana özellikleri

Pilot projenin kilit unsurları

Kilit Hususlar

- Süre: 2014-15
- UNCCD Sekreteryası liderliğinde gerçekleştirilmiştir
- Tüm bölgelerden 14 öncü ülke ile geliştirilmiştir
- Changwon Girişimi yoluyla, Kore Cumhuriyeti'nin finansal desteği ile geliştirilmiştir.

BİLEŞENLER

1. Kamu kurumları; bilimsel kuruluşlar; özel sektör; STK'lar; yerel topluluklar ve arazi kullanıcıları (arazi yöneticileri, çiftçi örgütleri, vs). gibi aktörlerden oluşan uluslararası/ulusal ATD destek ekiplerini ve ATD çok paydaşlı ulusal çalışma gruplarını içeren sağlam ve işbirliğine dayalı bir proje uygulama yapısının oluşturulması.
2. ATD'nin sürecin kilit bir amacı haline gelebilmesi için UEP formülasyonuna / uyumlaştırma sürecine nasıl dahil edildiğini veya edilebileceğini tespit etmek amacıyla UEP'lerin formülasyonunda ve uyumlaştırılmasında kaydedilen ilerlemenin gözden geçirilmesi.
3. Bilimsel açıdan sağlıklı verilere dayalı olarak uygun ulusal hedefler belirleyerek, ATD'nin planlanmasında ve uygulanmasında ortak ülkelerin desteklenmesi / rehberlik sağlanması.
4. Tüm düzeylerde erişim ve iletişim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi. ATD hedeflerinin belirlenmesi ile ilgilenen başka ülkelere kanıta dayalı pratik girdiler sunmak amacıyla , çıkarılan derslerin özünün çıkarılması ve 2030 yılına kadar ATD'nin başarılabilmesi için uluslararası danışmanların bu konuda bilgilendirilmesi.

TEMEL SONUÇLAR

- Ulusal ATD istişare çerçeveleri oluşturuldu ve tamamen işler hale getirildi
- Geçici ATD ulusal gönüllü hedefleri belirlendi
- ATD hedefleri UEP'lere ve seçilen ulusal politikalara ve taahhütlere entegre edildi

**Pilot projede hangi
lkeler yer aldı?**

Kaynakça

- i <http://www.qgis.org/en/site/about/index.html>
- ii orman arazileri; tarım arazileri; otlaklar; sulak alanlar; yerleşimler; ve diğer araziler
- iii IPCC, (2006). Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories. IPCC Technical Support Unit, Kanagawa, Japan.
- iv UNCCD, (2015). Towards achieving Land Degradation Neutrality: turning the concept into practice Project. Evaluation: final report. Retrieved from: <http://www.unccd.int/Lists/SiteDocumentLibrary/secretariat/LDN%20project%20evaluation%20report.pdf>
- v <http://www.fao.org/nr/lada/>

Pilot proje ülke raporlarına erişim için:

UNCCD, (2015). Land Degradation Neutrality Participant Countries. <http://www.unccd.int/en/programmes/RioConventions/RioPlus20/Pages/LDN-Project-Country-Reports.aspx>

Fotoğraflar

Kapak © UNCCD COP12 Fotoğraf Yarışması, Sare Kural

s.10/11 © UNCCD COP12 Fotoğraf Yarışması, İbrahim Aysündü

s.14/15 Neil Palmer/CIAT, Uluslararası Orman Araştırmaları Merkezi (CIFOR) için
<https://www.flickr.com/photos/cifor/6285638028/in/album-72157626589676482>

s.22/23 Debre Berhan, İç Etiyopya: Georgina Smith / CIAT
<https://www.flickr.com/photos/ciat/22664641188>

© UNCCD Küresel Mekanizması / 2016
ISBN 978-92-95110-33-5 (elektronik nüsha)
ISBN 978-92-95110-34-2 (basılı nüsha)

Daha fazla bilgi için:
LDNtargetsetting@unccd.int

Global Mechanism of the UNCCD
UN Campus, Platz der Vereinten Nationen 1
53113 Bonn, Germany
Postal Address: PO Box 260129, 53153 Bonn
Tel: +49 (0) 228 815 2841
Fax: +49 (0) 228 815 2898/99
www.global-mechanism.org